

Bijlage 10: Verslag marktconsultatie Inburgering

Behorende bij de aanbesteding Inburgering: B1 en Z-route in de regio Westfriesland

20 april 2026

Referentienummer: CM00378

Markconsultatie Inburgering B1 en Z route:

Datum: 29 januari 2026, Gemeentehuis Drechterland

Tijd: 13.00 tot 15.30 uur

Aanwezig:

- Organisaties: 8
- Leden Werkgroep Inburgering B1 en Z route

Agenda:

1. Introductie door Werkgroep
2. voorstelronde
3. presentatie Werkgroep
4. vraagstukken bespreken

Het verslag hiervan treft u hieronder:

1. Hoe kijkt u aan tegen het intensiveren (meer dan 3 dagdelen) van het taalaanbod in het eerste jaar?

Organisaties zijn over het algemeen positief over intensivering. Deelnemers leren sneller wanneer taal wordt gecombineerd met praktijkervaring, zoals stage of vrijwilligerswerk. De praktijkomgeving zorgt voor meer taalcontactmomenten, wat het leerproces aanzienlijk versnelt.

Er worden hierbij wel verschillende knelpunten genoemd die intensivering bemoeilijken:

- Docententekorten maken opschalen lastig;
- Kinderopvangproblemen, met name bij gezinnen waar beide ouders inburgeringsplichtig zijn;
- Mentale belasting door traumatische ervaringen, stress door het inburgeringssysteem en veel regelzaken;
- Het risico dat deelnemers minder gemotiveerd raken of overbelast raken, vooral wanneer er geen ruimte is voor rust en verwerking;
- Bij hele lesdagen zakt de concentratie in en neemt het leerrendement af. Afwisseling is belangrijk;
- Tegelijkertijd leidt intensivering tot een zwaardere belasting. Deelnemers moeten niet alleen meer lessen volgen, maar hebben ook veel huiswerk. Hierdoor ontstaat de vraag of alles voldoende beklijft wanneer het tempo te hoog ligt.

Aanvullende opmerkingen:

- Intensivering bij jongeren biedt duidelijke voordelen: ritme, routine en structuur sluiten goed aan op hun ontwikkelingsfase. Jongeren zijn gewend aan schoolachtige trajecten, waardoor ze intensieve programma's beter kunnen volhouden;
- Verwezen wordt naar ISK-modellen waar de hele schooldag gevuld is, maar dan met geïntegreerd en afwisselend aanbod (koken, sport, projecten) waarin taal verweven zit;
- Bij de Z-route, zijn deelnemers vaak gebaat bij méér flexibiliteit dan intensivering. Voor sommige Z-route kandidaten werkt een zwaar lesprogramma averechts, omdat zij vooral leren in de praktijk;
- Maatwerk wordt breed als noodzakelijk gezien.

2. Hoe kijkt u aan tegen het aanbod afstemmen op de individuele behoeften qua lessen gedurende het inburgeringstraject? Bijvoorbeeld een klas met lesaanbod van 5, dagdelen per week, 4 en 3.

Organisaties reageren hier in principe positief op, maar benadrukken tegelijkertijd de complexiteit. Maatwerk past goed bij de diversiteit van de doelgroep, maar vraagt om duidelijke kaders vanuit de Gemeente. Voorkomen moet worden dat de inburgeraar zelf te veel keuze krijgt, zonder dat dit past binnen wettelijke verplichtingen en haalbare roosters.

- Dus in principe haalbaar, maar vereist duidelijke kaders, o.a. over verzuim en inburgeringsplicht.
- Aangegeven wordt dat voor jongeren structuur en een vast rooster belangrijk zijn; te veel flexibiliteit werkt dan juist ontregelend. ISK-instellingen zijn gewend om niveaudifferentiatie binnen groepen toe te passen, waardoor heterogene niveaus wél werkbaar zijn, mits de intensiteit van het programma stabiel blijft.
- Verschillende trajecten zijn mogelijk, maar dit is afhankelijk van doelgroep omvang, groepsgrootte en niveauverschillen. Organisaties hebben te maken met minimale groepsgroottes, verschillende niveaus, beperkte capaciteit en roostertechnische beperkingen.
- Hierdoor is het niet altijd mogelijk om een breed palet aan intensiteiten (3–5 dagdelen) aan te bieden zonder dat groepen te klein worden of didactisch onwerkbaar zijn.
- Maatwerk is waardevol, maar jongeren hebben juist behoefte aan vaste structuur.
- Goede afstemming met participatiepartners is essentieel. Lesuren en werkuren moeten elkaar versterken in plaats van tegenwerken. Een deelnemer die bijvoorbeeld vier dagdelen les volgt kan moeilijk tegelijkertijd voldoen aan eisen van een participatiebedrijf of werkgever.

3. Wat zijn uw ervaringen met het combineren van werk & inburgering?

Organisaties noemen de combinatie van werk en inburgering meestal problematisch, vooral wanneer werk te vroeg in het traject start. Het komt vaak voor dat deelnemers ‘bemiddelbaar’ worden geacht op het moment dat hun taalontwikkeling net in een stroomversnelling zit. Dit leidt tot spanningen tussen participatietrajecten en taalaanbieders

Verschillende knelpunten worden genoemd:

- Roosterconflicten tussen werktijden en taallessen.
- Avondlessen na een werkdag leiden tot hoge vermoeidheid; deelnemers vallen letterlijk in slaap.
- Starten met veel taaluren werkt beter dan andersom.
- Werkplekken zijn vaak niet taalrijk. Taalarme werkplekken, waar men nauwelijks Nederlands spreekt, dragen niet bij aan taalontwikkeling.
- Werknemers zijn soms te moe om nog huiswerk te maken → taalniveau stagneert.
- Zonder voldoende taalontwikkeling halen deelnemers de B1-doelen niet, zeker in de B1-route.

Flexibiliteit en maatwerk is belangrijk, mits taal en participatie gelijkwaardig worden gezien.

Er wordt gepleit voor het model waarin de eerste periode intensief op taal wordt ingezet en daarna meer op participatie. Dit sluit aan bij de natuurlijke volgorde van leren: eerst een basis opbouwen, dan toepassen in de praktijk.

Een geïntegreerd traject (taal + participatie onder één dak) werkt in de praktijk het best.

Er zijn ook organisaties die taal en participatie integraal aanbieden, onder één dak, en aangeven dat dit de beste resultaten oplevert omdat roosters, werkvormen en verantwoordelijkheden goed op elkaar zijn afgestemd.

Tot slot wordt maatwerk als onmisbaar genoemd. Verschillende deelnemers hebben verschillende paden nodig. Voor sommigen is werken essentieel voor motivatie en financiële redzaamheid; voor anderen is eerst taal cruciaal.

4. Hoe speelt u in op de landelijke ontwikkelingen zoals het voornemen om voor de Z-route kandidaten 200 uur taalonderwijs in te vullen op de werkvloer?

Organisaties zijn overwegend positief over deze ontwikkeling. Ze zien dit als een logische stap voor de Z-route, waar participatie belangrijker is dan het halen van hoge taalniveaus. Taal op de werkvloer biedt praktische leermomenten, versterkt motivatie en sluit aan op leerbehoeften van laagopgeleide deelnemers.

Succes is wel afhankelijk van bereidheid en kwaliteit van werkgevers. Het slagen van deze maatregel hangt volledig af van hun bereidheid om een taalrijke omgeving te creëren en ruimte te bieden voor begeleide leeruren.

5. Hoe kijkt u aan tegen een startklas aan het begin van het inburgeringstraject? Denk hierbij aan de volgende mogelijkheden:

- **Verschillende cohorten**
- **Overbruggingsaanbod bij wachttijd door de verschillende cohorten.**

De meningen hierover lopen uiteen.

Genoemde voordelen van een startklas zijn:

- Motivatie zichtbaar maken;
- Niveau en tempo inschatten;
- Sociale en mentale problematiek sneller zichtbaar maken;
- Verbinding tussen deelnemers stimuleren;
- Docenten waardevolle observaties geven over leergedrag, werkhouding en zelfredzaamheid.

Sommige organisaties hebben hier goede ervaringen mee in andere regio's: ze gebruiken startklassen als onderdeel van de brede intake, en zien dat dit leidt tot betere plaatsingen en minder uitval.

Als nadelen worden genoemd:

- Het risico op vertraging, als instroommomenten niet goed zijn georganiseerd;
- Dat de Gemeente soms lang doet over PIP afhandeling, waardoor deelnemers wachten;
- Dat startklassen alleen haalbaar zijn wanneer er voldoende deelnemers zijn.

Sommige deelnemers benadrukken dat een startklas nooit volledig kan worden vervangen door een intakegesprek: in vier weken les worden eigenschappen gezien die men in een gesprek nooit zult zien (inzet, huiswerkdiscipline, werkhouding).

6. Hoe kijkt u aan tegen het splitsen van de trajecten taal en participatie (losse percelen)? En wat zijn hierbij de voor- en nadelen?

Organisaties zijn verdeeld. Voordelen van niet splitsen zijn:

- Één aanspreekpunt voor Gemeente en cursist;
- Betere afstemming van roosters;
- Geïntegreerde trajecten waarin werk en taal elkaar versterken.

Als voordelen van wél splitsen worden genoemd:

- Meer regie voor de Gemeente.
- Ruimte voor gespecialiseerde aanbieders met hun eigen expertise.

Een groot nadeel van splitsen is de gegevensuitwisseling: rapportages, beveiligde data- overdracht en afstemming zijn in de praktijk vaak lastig. Dit leidt tot vertraging, onduidelijkheid en onderlinge afhankelijkheden.

7. Hoe kijkt u aan tegen de constructie van 1 hoofdaannemer van participatie-activiteiten die samenwerkt met (lokale) onderaannemers?

Organisaties erkennen dat dit kan werken, maar waarschuwen voor aanzienlijke risico's en lasten:

- De hoofdaannemer moet zware regie voeren.
- Kosten lopen snel op.
- Onderaannemers worden vaak betrokken omdat de hoofdaannemer bepaalde diensten niet kan leveren.
- Gegevensdeling tussen organisaties blijft een groot knelpunt.

Er zijn zorgen dat de hoofdaannemer in feite de regie van de Gemeente overneemt, wat niet wenselijk is.

8. Hoe kijkt u aan tegen differentiatie van tarieven tussen de B1- en Z-route? En tussen dag-, avond- en weekendonderwijs?

Organisaties vinden differentiatie tussen B1 en Z-route logisch vanwege het grote verschil in didactische intensiteit en doelgroep kenmerken.

Over avond- en weekendtarieven verschillen de meningen: sommigen willen één vaste trajectprijs om het overzicht te bewaren, anderen zien dat Gemeenten tegenwoordig extra betalen voor avondonderwijs vanwege hogere docentkosten.

Bij jongeren blijft dagonderwijs de voorkeur.

9. Hoe staat u tegenover het hanteren van blokpreizen i.c.m. facturering op basis van uurtarief voor de B1-leerroute? Denk hierbij aan de volgende mogelijkheid: Een blok bestaat uit 100 of 200 uur. Op een bepaald niveau of een X aantal gevolgde lesuren overgaan op uurtarief.

Organisaties zijn positief over deze constructie omdat het maatwerk mogelijk maakt en beter aansluit bij individuele voortgang. Maatwerk wordt gezien als de belangrijkste winst.

Nadeel: Z-route moet dan anders worden opgebouwd; huidige systematiek compenseert soms tussen routes.

10. Heeft u ervaring met het aanbieden van een aparte B1- en Z-route voor jongeren (<27 jaar)? Hoe kijkt u hiertegen aan en wat zijn de voor- en nadelen?

Als positieve ervaringen worden genoemd:

- Voor jongeren in de Z-route werkt een aparte jongerengroep goed; jongeren raken meer gemotiveerd in een geschikte omgeving.
- Een speciaal jongerenprogramma werkt beter dan deelnemen aan reguliere volwassenengroepen. Voorwaarde is wel voldoende volume om stabiele groepen te vormen.
- In ISK-context is veel expertise aanwezig (PABO docenten → NT2 geschoold) waardoor onderwijs voor jongeren goed aansluit.
- Grote behoefte aan onderwijstrajecten binnen scholen voor jongeren die de onderwijroute niet halen.
- Participatie is voor jongeren extra belangrijk; combinaties leren/werken of bijbaantjes bevorderen taal en motivatie. Bijbaantjes en duale leerwerktrajecten stimuleren taalontwikkeling en verminderen uitval.
- Inzet van ervaringsdeskundigen, rolmodellen of sleutelpersonen werkt zeer goed voor motivatie en binding, vooral bij ex--AMV'ers. Zij bieden herkenning, structuur en steun bij complexe situaties zoals familieverantwoordelijkheden in het buitenland.
- Praktijkschoolachtige trajecten zijn waardevol voor jongeren die qua niveau of indicatie niet in reguliere praktijkscholen geplaatst kunnen worden.

Er wordt sterk gepleit voor specifieke jongerenprogramma's, met eigen lesprogramma's, eigen participatieplekken en maatwerk in intensiteit.

Organisaties noemen de volgende aandachtspunten:

- De doelgroep <27 is zeer divers (jongeren met werk, gezin, geen schoolervaring, etc.);
- Harde leeftijdsgrens doet geen recht aan jongeren met bijvoorbeeld een gezin, werkervaring of andere levenservaring.

- Niet elke jongerengroep heeft voldoende volume om aparte routes rendabel te houden.
- Jongeren met complexe thuissituaties (ex AMV, familie in buitenland) hebben intensievere begeleiding nodig (pedagogisch én didactisch).

Organisaties pleiten daarom voor een heldere doelgroep definitie op basis van kenmerken in plaats van leeftijden. Ook intensieve pedagogische begeleiding is noodzakelijk om jongeren in kwetsbare situaties te ondersteunen

11. Uit ervaring weten we dat er verzuim is onder de doelgroep. Wat is uw ervaring hiermee en welk advies wilt u ons meegeven voor het Programma van Eisen?

Organisaties herkennen verzuim als een groot vraagstuk in jongerendoelgroepen.

Ervaringen & oorzaken van verzuim:

- Lange afstanden, reistijden en beperkte OV mogelijkheden veroorzaken veel verzuim.
- Traumatische ervaringen en mentale problematiek spelen regelmatig mee.
- Veel regels en grote aantallen betrokken organisaties maken het systeem verwarrend voor jongeren → afhaakrisico.
- In MBO instellingen is verzuim hoog, maar zij hebben professionele verzuimaanpak met verzuimcoaches, huisbezoeken en intensieve onderwijsbegeleiding; Advies is om deze verantwoordelijkheid bij hen te laten, in plaats van bij klantmanagers van de Gemeente.
- Huiswerkklassen blijken effectief om verzuimde uren in te halen en motivatie te ondersteunen.
- Cultuur en traumasensitief werken door docenten is essentieel voor het begrijpen van achterliggende oorzaken van verzuim.
- Verzuim hangt nauw samen met motivatie → inzicht geven in voortgang en consequenties helpen om jongeren gemotiveerd te laten blijven. Daarbij moet meer aandacht komen voor cultuur- en traumasensitief werken: professionals moeten beter worden toegerust om de echte oorzaken van verzuim te herkennen en aan te pakken, in plaats van alleen te verwijzen.
- Sommige organisaties noemen dat inzet van huiswerkklassen het verzuimpercentage drastisch heeft verlaagd. Wel wordt duidelijk gemaakt dat de Gemeente zelf een belangrijke rol heeft: duidelijke regie, heldere afspraken en scherp verzuimbeleid zijn essentieel.

Adviezen voor PvE

- Maak heldere, realistische verzuimafspraken waarin Gemeente duidelijke regie voert.
- Laat verzuimaanpak bij voorkeur over aan de professionals van de onderwijsinstelling (verzuimcoaches, huisbezoeken, oudercontact).
- Vereis deskundigheid op gebied van cultuur en traumasensitiviteit.
- Bied instrumenten zoals huiswerkklassen aan.
- Zorg dat de inburgeraar zelf verantwoordelijkheid houdt voor aanwezigheid (heldere plichten).
- Laat jongeren goed begrijpen waarom ze komen en wat het doel is; geef inzicht in traject en voortgang om motivatie te versterken.

12. Zijn er nog belangrijke aspecten waarmee wij rekening zouden moeten houden?

Belangrijke trends en risico's

- Grote veranderingen in wetgeving en asielbeleid (bijv. aanscherping, mogelijke terugkeer van Syriërs, lange wachttijden gezinshereniging) kunnen invloed hebben op:
 - Aantal kandidaten
 - Motivatie
 - Mentale belastbaarheid

Aanbevelingen van organisaties:

- Zorg dat aanbestedingen niet te rigide zijn in een veranderende context.
- Maak prijs een realistisch en substantieel onderdeel van puntentelling.
- Houd rekening met schoolvakanties in planning (belangrijk voor docenten & kinderopvang).
- Vraag binnen de Z-route om ambitieuze, maar realistische taaldoelen.
- Zorg dat cursisten duidelijkheid hebben over:

- Einddoel
- Stappen in het traject
- Verplichtingen
- Consequenties
 - vermindert angst en vergroot motivatie.
- Beloon organisaties die personeel hebben met zowel didactische als pedagogische kwalificaties, vooral voor jongeren.
- Neem expliciet op dat organisaties die jongeren bedienen personeel moeten hebben met zowel didactische als pedagogische kwalificaties, aangevuld met begeleiding op sociaal-emotioneel gebied.